

Lausunto kuntalain ja varainsiirtoverolain 4§ muuttamisesta

115/03.03/2020

KH 19.10.2020 § 227

Asian valmistelija: Merja Olenius, kunnanjohtaja.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain (410/2015) ja varainsiirtoverolain (931/1996) 4 §:n muuttamisesta. Päijät-Hämeen kunnat ovat yhteistyössä valmistelleet lausunnon alla olevalla tavalla.

Kuntalakiin ehdotetaan muutoksia kunnan taloutta ja hallintoa sekä kuntien yhteistoiminta koskeviin säännöksiin. Esityksen tavoitteena on parantaa kuntien riskienhallintaa ja -valvontaa sekä paikallisten olosuhteiden huomioimisen mahdollisuuksia. Lisäksi esitys toteuttaa Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjauksia kuntien yhteistoiminnan tukemisesta sekä monipuolisten ja vaikuttavien osallistumisen mahdollisuuksien ja suoran demokratian keinojen edistämisestä.

Kuntalain talousarviota koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi taloussuunnitelman tasapainon osalta sekä alijäämän kattamisen osalta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset alijäämän kattamiskaudesta kuntarakenteen muutoksissa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että laissa säädettäisiin tarkemmin toimenpideohjelman käsittelystä kunnassa sekä siihen liittyvästä raportoinnista valtiovarainministeriölle. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että valtiovarainministeriön ratkaisu kuntarakennelaissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta voitaisiin tietysin edellytyksin tehdä myös uutta arviointimenettelyä käynnistämättä.

Kunnan hallintoa koskevaa sääntelyyn ehdotetaan useita sisällöllisiä ja selkiyttäviä muutoksia. Aloiteoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi ja aloitteiden käsittelyn määräaika koskeva säännös poistettavaksi. Johtajasopimusta koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi johtajasopimuksen hyväksymisen osalta, hallintosääntöä koskevaa sääntelyä täydennettäisiin ja sähköisen kokouksen edellytyksistä säädettäisiin laissa tarkemmin. Kuntayhtymän toimielimiä koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että perussopimuksessa voitaisiin sopia poliittisen suhteellisuuden vaatimuksen huomioon ottamisesta.

Lisäksi kuntalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset kuntayhtymien yhdistymisestä ja kuntayhtymän jakautumisesta.

Varainsiirtoverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että veroa ei olisi suoritettava siirrettäessä kiinteistö tai arvopapereita vastaanottavaan kuntayhtymään kuntayhtymien yhdistyessä tai kuntayhtymän jakautuessa eikä siirrettäessä kiinteistö kuntien yhdistyessä tai siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan kuntarakennelain mukaisesti.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 keväällä.

Lausunnot on pyydetty toimittamaan 30.10.2020 klo 16.00 mennessä. Lausunnot voi antaa sähköisen lausuntopalvelun kautta tai avoimena lausuntona.

Päijät-Hämeen maakunnan liiton ja Päijät-Hämeen kuntien keskeiset huomiot kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamista koskevasta ehdotuksesta

Päijät-Hämeen maakunnan liiton ja Päijät-Hämeen kuntien keskeiset huomiot kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamista koskevasta ehdotuksesta

Alijäämän kattamista ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely (110 §, 118 §, 119§)

110 § Talousarvio ja -suunnitelma

On hyvä, että lakia selkeytetään alijäämän kattamisvelvoitteen sekä taseeseen kertyneen ylijäämän suhteen talousarvioon ja –suunnitelmaan osalta. Covid-19-pandemian vaikutukset kuntien talouteen ovat merkittäviä ja jakautuvat usealle vuodelle. Pandemia vaikuttaa erityisesti kuntien tulokertymiin verotuottojen pienentymisen kautta, minkä vuoksi vaikutukset kuntatalouteen ovat pitkäkestoisia. Alijäämän kattamisvelvoitteen määräajan pidentäminen vallitsevissa oloissa on perusteltua ja auttaa kuntien pitkäjänteistä talouden suunnittelua.

118 § Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

Heikkenevä kuntatalous tarkoittaa entistä useamman kunnan ajautumista melko lyhyelläkin aikavälillä kriisikunnaksi. On tarkoituksenmukaista vähentää hallinnollista byrokratiaa ja pyrkiä edistämään toimenpideohjelmien toteutumista erityisen vaikeassa asemassa olevien kuntien tilanteen helpottamiseksi. Ehdotetut muutokset voivat lisätä toimenpideohjelmien vaikuttavuutta sekä sitouttaa kuntia toteuttamaan ohjelmia aikaisempaa tehokkaammin. Tältä osin ehdotetut muutokset ovat kannatettavia ja tarkoituksenmukaisia.

Lain valmistelussa on kuitenkin syytä huomioida, että uudeksi käytännöksi ei tule erityisen selvityksen aloittaminen automaattisesti ilman uutta arviointimenettelyä, mikäli kunta ei ole onnistunut toimenpideohjelmaa täydellisesti toteuttamaan. Uuden arviointimenettelyn käynnistämättä jättämiselle on oltava selkeät kriteerit, joiden perusteella uuden arviointimenettelyn tarpeellisuus tai tarpeettomuus todetaan. Kokonaisarviossa on huomioitava kunnan jo tekemät päätökset ja sopeuttamistoimet, arvioida niiden vaikutukset sekä huolellisesti arvioida kunnan mahdollisuudet selviytyä tilanteesta omilla päätöksillä. Lakiin ehdotettuja muutoksia on syytä tarkentaa siltä osin, missä tilanteissa erityinen selvitys voidaan käynnistää ilman uutta arviointimenettelyä.

119 § Arviointimenettely kuntayhtymässä

Kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevan sääntelyn tarkentaminen on perusteltua ja tarkoituksenmukaista. Ehdotettu muutos määrittelee selkeästi, miten kuntayhtymän talouden tasapainottamisohjelma käsitellään ja millä tavalla ohjelman toteutumista seurataan ja raportoidaan valtiovarainministeriölle.

Kunnan ja kuntayhtymän hallintoa koskeva sääntely (23 §, 42§, 56§, 58 §, 90 §)

42 § Johtajasopimus

Johtajasopimuksen hyväksyminen kunnanhallituksessa on hallinnon läpinäkyvyyden kannalta hyvä ja tarkoituksenmukainen toimenpide. Kunnanhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja johtajasopimuksessa kyse on työnantajan ja kunnanjohtajan välisestä sopimisesta.

58 § Kuntayhtymän toimielimet

Ehdotuksen mukaan muiden kuin ylintä päätösvaltaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta voisivat kuntayhtymän jäsenkunnat sopia perussopimuksessa. Poliittisen suhteellisuuden vaatimus toimielinten kokoonpanossa on perusteltua jatkossakin määritellä laissa. Tämä on demokratian toteutumisen kannalta luonteva ratkaisu.

90 § Hallintosääntö

Tiedonhallintalain mukanaan tuomat velvoitteet ovat lisänneet organisatiossa sopimusten ja tiedonhallinnan käytettävyyden haasteita. Tämän vuoksi sopimustenhallinnan ja tiedonhallinnan lakisääteinen lisääminen hallintosääntöön on hyvä ja toivottava asia. Tämä on omiaan edistämään kouluttautumista ja osaamispuutteiden havaitsemista.

Sähköistä kokousta koskeva sääntely (99 §, 100 §)

99 § Sähköinen kokous

Jo nykyisellään sähköisten kokousten järjestäminen on sangen käytännöllinen ja toimiva käytäntö. Lain edellyttämän yhdenvertaisen ääni- ja kuvayhteyden takaaminen on usein kokoustilanteessa sangen haasteellista taata kaikissa tapauksissa. Tätä ei tulisi laissa vaatia. Riittävänä käytäntönä tulisi olla, että kokouksen alussa, kun läsnäolijat todetaan olisi kuva- ja näköyhteyden oltava päällä.

Kuntayhtymien rakennejärjestelyjä koskeva sääntely (62a §, 62b §)

62a § Kuntayhtymien yhdistyminen

Kuntayhtymien yhdistymistä koskevan sääntelyn tarkentaminen on tarkoituksenmukainen muutos. Ehdotettu muutos tukee kuntayhtymien rakennejärjestelyjen muutoksia. Ehdotettu muutos keventää hallinnollista taakkaa ja suoraviivaistaa kuntayhtymien rakennejärjestelyjen muutosprosesseja. Ehdotetussa muutoksessa kuntayhtymien yhdistymistä koskeva päätöksentekoprosessi on kuvattu selkeästi.

62b § Kuntayhtymän jakautuminen

Kuntayhtymän jakautumista koskevan sääntelyyn ehdotettu muutos on tarkoituksenmukainen. Ehdotus tukee kuntayhtymien rakennejärjestelyjen muutoksia, keventää hallinnollista taakkaa ja suoraviivaistaa kuntayhtymien rakennejärjestelyjen muutosprosesseja. Ehdotetussa muutoksessa kuntayhtymien yhdistymistä koskeva päätöksentekoprosessi ja tarvittavat sopimukset on kuvattu selkeästi.

Kunnanjohtajan ehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa edellä olevan lausunnon koskien kuntalain ja varainsiirtoverolain 4§ muuttamista.
------------------------	--

Päätös	Hyväksyttiin.
--------	---------------